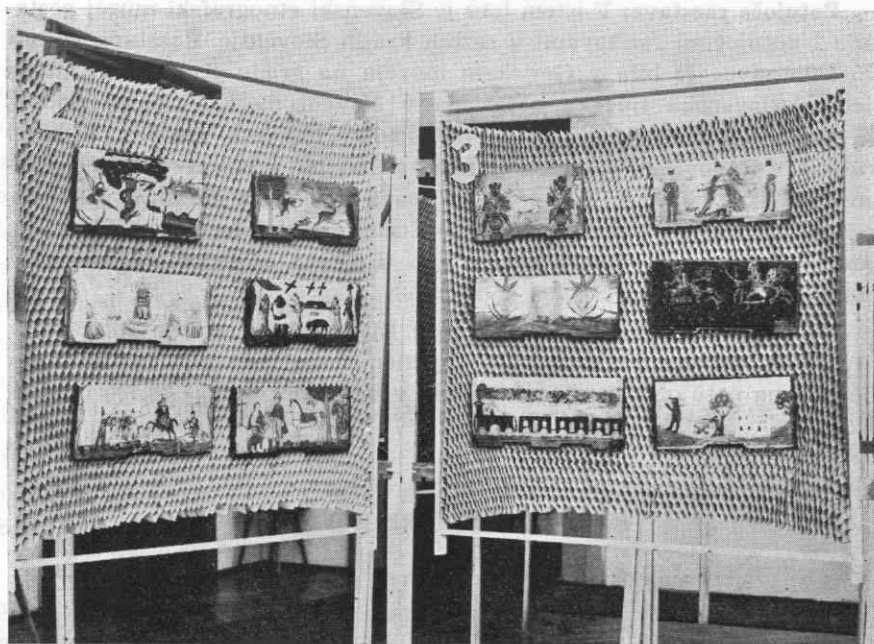

RAZSTAVE SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA V L. 1967

Slikarstvo na panjskih končnicah

To je bila osrednja razstava Slovenskega etnografskega muzeja v letu 1967. Odprta je bila od 19. julija do konca leta. Nad 300 poslikanih panjskih končnic je prikazalo to enkratno zvrst ljudskega slikarstva od srede 18. stoletja, ko nastanejo pri nas prve poslikane končnice, do začetka 20. stoletja, ko to poslikavanje zamre. Avtor razstave, konservator dr. Gorazd Makarovič, je z razstavljenimi končnicami, grafikami, fotografijami in predlogami pojasnil nastanek, časovno in zemljepisno omejenost te specifične slovenske ljudske umetnosti. Prikazana je bila tudi izredno bogata

Z razstave Slikarstvo na panjskih končnicah

ljudska ikonografija, saj motivika na panjskih končnicah, ki je izrazito figuralna, šteje nad 600 različnih posvetnih in religioznih motivov ter pomeni največjo zakladnico evropske ljudske ikonografije. Tudi likovni izraz podob na panjskih končnicah je edinstven. Tako je ta razstava prvič ovrednotila tudi svojstveno visoko umetnostno vrednost tega slikarstva, ki sodi v svet baročne umetnosti. Posebej so bile prikazane tudi predloge, ki so jih uporabljali slikarji panjskih končnic.

Razstava je zbudila v javnosti izredno zanimanje. O tem pričajo številni obiskovalci in mnogi članki v domačih in tujih časopisih. Kritiki so med drugim zapisali, da razstava prikazuje svojstveno umetnost, ki ni samo dokument časa, temveč je s svojimi vrednotami čas tudi prerasla in sodi kot skromen delček v likovno zakladnico človeštva. Razstava bo iz Ljubljane odpotovala v evropske in ameriške muzeje.

Ostale razstave v Slovenskem etnografskem muzeju:

Razen razstave o slikarstvu na panjskih končnicah je bila odprta v letu 1967 še razstava »**Pokrivala in okrasje glave v ljudski noši Srbije**«, ki jo je posredoval Etnografski muzej iz Beograda. Razstavo »**Moj domači kraj**« sta skupaj priredila Zveza prijateljev mladine Slovenije in Slovenski etnografski muzej. Decembra je bila odprta razstava »**Lužiški Srbi**«, ki jo je posredovala Zveza lužičkih Srbov Domowina iz Budyšina.

Potujoče razstave: V istem letu je Slovenski etnografski muzej gostoval s 7 potujočimi razstavami v raznih krajih Slovenije. Razstava »Ljudsko slikarstvo« je bila v Goriškem muzeju na gradu Kromberku in na Bledu, »Slovenska ljudska noša« pa v Novem mestu, Murski Soboti, Slovenski Bistrici, v Laškem in na Bledu. Razstava »Modeli za mali kruhek« v Radovljici, razstava »Kamnita plastika s Krasa« v Trstu, razstava »Afrika« v Goriškem muzeju na gradu Kromberk. Razstava »Slovenske ljudske maske« pa na Bledu in v Etnografskem muzeju v Beogradu. Razen tega moramo omeniti še razstavo »Ljudska umetnost Jugoslavije«, s katero je gostoval naš muzej v Beljaku.

Na razstavah v prostorih muzeja v Ljubljani, na gradu Goričane, v Jurčičevem muzeju na Muljavi, v rojstnem domu pisatelja Louisa Adamiča ter na potujočih razstavah je bilo v letu 1967 skupaj 80.450 obiskovalcev.

RAZSTAVE IN PRIREDITVE

V MUZEJU NEEVROPSKIH KULTUR NA GRADU GORIČANE

V letu 1967 sta bili v muzeju neevropskih kultur na gradu Goričane dve občasni razstavi in številne druge muzejske prireditve.

Direktor Etnografskega muzeja v Beogradu, dr. Zečević, govori na otvoritvi razstave

Sodobna japonska keramika. Razstava sodi v cikel razstav »Svetovni popotniki in zbiralci«. Keramične izdelke japonskih umetnikov sta zbrala pok. ambasador dr. Franček Kos in njegova žena Klara, ki sta štiri leta prebivala na Japonskem. Franček Kos se je kot umetnostni zgodovinar še posebej zanimal za razvoj umetnosti na Daljnem vzhodu. Preučeval in zbiral je japonske keramične izdelke in prav v ta namen je obiskal mnogo še živečih keramičarjev-umetnikov in keramičnih delavnic. Pri vseh je zbral množico kakovostnih izvirnih izdelkov. Tako imajo vsi predmeti navedene delavnice in mojstre. Od posameznih pokrajin so bile na razstavi najpopolneje zastopane delavnice z južnega dela otoka Kyushu, kjer so bile najstarejše in številne keramične delavnice. Bistvo lepote japonskih keramičnih izdelkov je pravzaprav v njihovi izredni preprostosti in skromnosti, kar so razstavljeni predmeti lepo pokazali. Na razstavi so bili prikazani tudi primerki porcelana, izdelki starejših in sedanjih delavnic.

Razstava je zbudila pri obiskovalcih veliko zanimanje, saj so si lahko prvokrat ogledali tako pestro zbirko japonske keramike. Ob razstavi je izšel tudi vodnik; besedilo zanj sta napisala dr. Franček in Klara Kos. Razstavo je postavila s sodelovanjem Klare Kos dr. Pavla Štrukelj.

10 let potovanja okrog sveta pisateljice in zbirateljice Alme Karlin.

Tudi ta razstava je bila postavljena v okviru cikla »Naši popotniki na tujem«. Na razstavi smo predstavili slovenski javnosti dokaj malo znano pisateljico in zbirateljico Almo Karlinovo, ki je deset let potovala po svetu (Afrika, Azija, Oceanija, Amerika). Pokrajinski muzej v Celju, ki hrani njene predmete, je le-te odstopil za občasno razstavo na gradu Goričane. Alma Karlinova je zbirala na potovanju predvsem podatke, ki so ji rabili pri pisanju knjig. Tako so bile razstavljene tudi vse njene knjige, ki jih je

Na sliki: predsednik Tito s svojim spremstvom v pogovoru z ravnateljem muzeja dr. Borisom Kuharjem pred gradom Goričane

24; več kakor 40 del pa je ostalo v rokopisu. Mimo tega je Karlinova zbirala tudi etnološke predmete, ki so izvirni in pomembni, da jih je vredno strokovno obravnavati.

Ob razstavi je muzej izdal katalog. Besedilo sta napisali dr. Pavla Štrukelj, znanstvena sodelavka Slovenskega etnografskega muzeja in Milena Moškon, kustodinja Pokrajinskega muzeja v Celju.

Izpopolnili smo tudi stalne zbirke na gradu Goričane. Pri tem moramo posebej omeniti razstavo kitajskih novcev, ki predstavlja doslej edino tovrstno zbirko v Jugoslaviji. Dokumentirana je z vsemi potrebnimi podatki.

V muzeju je bilo ob nedeljah več predavanj in vodenj po stalnih zbirkah in občasnih razstavah. V okviru muzejskih večerov smo priredili tudi več koncertov. Imeli smo tudi več praktičnih predavanj o japonskem urejevanju cvetja — ikebani. Ob nedeljah smo skozi vse leto predvajali etnološke filme o kulturi tujih ljudstev. Zaradi vseh teh prireditev se je število obiskovalcev znatno zvišalo. V letu 1967 smo v muzeju na gradu Goričane našli 12.000 obiskovalcev. Med visokimi gosti moramo vsekakor v prvi vrsti omeniti obisk predsednika republike Tita, ki si je marca skupaj z ženo Jovanko ogledal muzej.

RÉSUMÉ

LES EXPOSITIONS DU MUSÉE ETHNOGRAPHIQUE SLOVÈNE

L'exposition centrale du Musée ethnographique slovène en 1967 avait pour sujet **La peinture sur les devants des ruches**. Elle présenta ce genre unique de peinture populaire qui avait fleuri en Slovénie depuis le milieu du XVIIIème jusqu'au début du XXème siècle. Tout en définissant les origines de cette peinture et son développement dans le temps et l'espace, l'exposition donnait une bonne idée de la richesse surprenante de notre imagerie populaire. La peinture sur les devants des ruches, qui est entièrement figurative, connaît quelque 600 motifs divers d'inspiration laïque ou religieuse, et représente le trésor le plus riche de l'imagerie populaire européenne. Cette exposition éveilla dans le public un intérêt extraordinaire. Après Ljubljana, elle sera présentée dans divers musées d'Europe et d'Amérique.

Dans les locaux du musée à Ljubljana, il y eut en 1967 encore trois autres expositions: Les coiffures dans le costume populaire serbe, Ma région native, Les Serbes de Lusace.

En outre, le Musée ethnographique slovène organisa au cours de l'année passée sept expositions itinérantes qui furent présentées dans dix villes slovènes, à Trieste, Villach et Belgrade.

Dans le Musée des cultures d'outre-mer au château de Goričane, le Musée ethnographique slovène organisa en 1967 deux expositions plus importantes, dont la première fut consacrée à la Céramique japonaise contemporaine. Elle appartient au cycle des expositions »Nos voyageurs et collectionneurs«. La collection exposée fut réunie par l'ambassadeur Franček Kos et sa femme Klara.

On pouvait y admirer un très beau choix de poteries sorties des ateliers japonais les plus renommés. A cette occasion, le Musée publia aussi un catalogue avec un résumé en langue anglaise.

La deuxième exposition fut présentée sous le titre Dix ans de voyage autour de la terre de l'écrivain et collectionneuse Alma Karlin. Cette femme intéressante fit au début de ce siècle un très long voyage (Afrique, Asie, Océanie, Amérique) au cours duquel elle recueillait des matériaux pour ses livres (elle en a publié 24, pour la plupart des récits de voyage, et 40 autres sont restés en manuscrit); elle collectionnait aussi des objets ethnologiques, des pièces vraiment originales, qui complétaient cette exposition.

Le nombre total des personnes qui ont visité en 1967 les expositions du Musée ethnographique slovène est 80.450.

RAJNIKI

FRANJO BAŠ

Po daljši bolezni je 30. aprila 1967 umrl v Ljubljani upokojeni ravnatelj Tehniškega muzeja Slovenije, profesor Franjo Baš. Bil je vsestransko razgledan strokovnjak in tudi priznan etnografski raziskovalec ter marljiv sodelavec Slovenskega etnografa. Lik profesorja Baša kot geografa in zgodovinarja, predvsem pa še kot etnografa je vsestranski, njegov življenjski opus znanstvenih razprav in njegovega dela tudi na področju etnografije pa izredno obširen, tako da terja temeljit in obsežen prispevek. Objavili ga bomo lahko v naslednji številki Slovenskega etnografa.